

אמרתי לעצמי 'גיבלי! הלכת'. בי נתיים שרתי לעצמי שיר פלמ"ח

קצינים בתוך מחנה המעצר. אחרי ארבעה חודשים הסמל יצא אליו ואמר לי: 'גיבלי, הדלת פתוחה. אתה משוחרר'. העמיסו אותי על משאית ולקחו אותי למעבר מנדלבאום. אריק שרון וגנדי חיכו לי שם, הצדעתי להם וחזרתי למחנה. הסיפור הרהים את כולם ושיגע את המדינה. כשחזרתי ליחידה, שחטו לכבודי 40 ככשים ועשו חפלה גדולה עם מרדור וכל העולם היה שם".

■ עוד "פעולת תגמול" ■

היחס הטוב אליו מצד הלגיון הירדני הזכיר לו, בעודו בכלא, יחס שונה מעט שהוא קיבל ארבעה חודשים לפני הפעולה – מהמשרה הצבאית. "באחת השבתות, אריק ביקש ממני שאקח את המשאית ואסיע את החבר'ה שלנו הביתה לקיבוצים. באותה תקופה, מי שנסע בשבת היה צריך לקחת איתו 'שבתון רכב', שזה בעצם תעודה שמתירה לנסוע בשבת. שוטרים צבאיים בטבריה תפסו אותי בלי התעודה וקיבלתי מהם מכות רצח. במשך התקופה שישבתי בבית-המעצר אצל הירדנים חשבתי כל הזמן על המכות שחטפתי מהמשרה הצבאית, כי בניגוד אליהם, הלגיונים התנהגו אליי יפה והתייחסו אליי בכבוד.

"התקשרתי למחנה שלי בסטף ואמרתי ל'פלאח' (ניסים שמואל, פ"ו): 'אני מדבר איתך עם אויקים על הירדנים'. קצין המשטרה הצבאית שמע את השיחה, הוא לקח את השפופרת וזרק לי על הראש. אמרתי לו: 'אני עוד לא הספקתי להתוודע לצה"ל. אני אגיע לתחנה הזאת ואפוצץ אתכם'. הוא העביר אותי לקלבוש. עד היום הדבר הזה מרתיע אותי.

"כשהשתחררתי מהמעצר, אריק הזמין אותי למשרד וצעק עליי 'מושתן שכמוך! עוד לא התגייסת לצבא וכבר אתה מרביץ לשוטרים צבאיים? אמרתי לו: 'אני נשבע לך, לא הרמתי יד ולא צעקתי. דיברתי בשקט עם פלאח ואמרתי לו שאני קשור בירדנים'. הוא הרגיע אותי ואמר לי: 'אתה תמשיך להתאמן, אל תגיד מילה לאף אחד ואתה תשמע ממני'.

"אחרי חודשיים, אריק קרא לי והזמין את כל לוחמי ה-101. הוא חילק להם אלות מצינור גומי, שמילאו אותן בחול. נסענו לטבריה, דפקנו ברדל של המשטרה הצבאית, הם פתחו לנו אותה ופשוט נכנסנו פנימה. חבר'ה נכנסו למחסן הנשק וסגרו אותו. בחדר האוכל ראיתי את הקצין שהיכה אותי והומנתי אותו אליי. 'תגיד לי, אתה השתגעתי?' אמרתי לו ונתתי לו סטירה לפנים. שלמה באום, אחד הלוחמים, נתן הרצאה לשוטרים שהיו במקום על תפקיד השוטר הצבאי.

"אחר-כך הוזמנתי לבית של מפקד המשטרה הצבאית בחיפה. אריק אמר לי: 'אם הוא לא מגיש לך כוס תה ועוגה אל תדבר איתו בכלל'. הסיפור הזה הגיע למשה דיין והוא הורה לסגור את העניין."



גיבלי (למטה) עם הרמטכ"ל, משה דיין. "זה היה הצעד הכי נכון"

ורדגתי והם יצאו. הלגיונים הקימו אוהל בבית-החולים ברמאללה, כדי לשמור עליי כל הזמן. אחרי שבוע העבירו אותי למחנה מעצר בזרקא."

לאורך השנים סופרו לא מעט סיפורים על עינויים קשים שג'יבלי עבר: בעיטות בנסיעה לרמאללה, מכות בחגורת עור במהלך החקירות, אוכל ומים במידה מועטה. ג'יבלי עצמו, בריאיון ל"במחנה", פחות מתשע שנים לאחר האירוע, סיפר על העינויים ועל כך שהרופא שאליה הוא הלך, טען כי הוא "בריא כמו סוס". היום ג'יבלי טוען אחרת. לדבריו, היחס של הירדנים אליו היה מצוין.

"לא חטפתי אף מכה. לא בוקס, לא סטירות ולא 'איומים', הוא מעיד. "דיברו איתי ומצדדי עניתי על מה שעניתי, ועל מה שלא רציתי לא עניתי. בשבי תמיד התפעלתי מהאוכל שהיה יוצא מן הכלל, עד ששאלתי לשמו של הטבח כדי ללחוץ לו את היד. טיפול רפואי לא קיבלתי, הפצע בפנים הגליד מיד כי הייתי בתנוחה על הגב של מאיר, והכדור לא נכנס לעצם וכך זה יכול היה להתאחות.

"במשך תקופת השבי הייתי ב-14 חקירות של

בינתיים שרתי לעצמי שיר פלמ"ח: 'שאון הותחתים נדם / שדה הקטל נתיים / בשדה חייל בורד יסוח / יזמר עם עננים ורוח', ופתאום שמעתי שחיילים צועקים 'מישהו שר פה'. קפצו עליי 12 לגיונרים, חיפשו עליי שעון, אחד מהם חיפש סיגריות בכיס. קיבלתי בעיטה או שתיים והעמיסו אותי על הג'יפ שהסיע אותי לאוהל שהסתעדי עליי קודם, ואני חושב שגם הרגתי שם מישהו.

"אחרי כמה דקות שמעתי שמתקשרים לקצינים בכירים שהתחילו להגיע. לא בכיתי. הייתי רגוע ושקט. אמרתי להם שאני חייל, אבל הם לא האמינו לי. 'מאה אחוז שאתה קצין', הם אמרו לי. בתקופה ההיא רק קצינים הלכו עם נעליים אדומות. אבל גם ללוחמי ה-101 היו נעליים כאלו ולכן הם היו בטוחים שאני קצין.

"הגיעו עשרה אנשי או"ם. אני שיחקתי אותה גיבור: שכבתי במיטה כשהם מסביבי. אחד מהם הכניס את ידו מתחת לשמיכה ולחץ לי את הרגל הבריאה בעידוד. בסך הכל הרגשתי טוב והייתה לי הרגשת ביטחון. אמרתי לאנשי האו"ם את שמי

פצועים בשטח". "מאז שמענו הרבה את הפתגם הזה", הוא אומר, "אבל זה היה השיקול הכי הגיוני. אי אפשר היה לסחוב אותי במצב הזה. רידיי הלך להתייעץ עם החברים. הוא חזר אליי ואמר: 'גיבלי, אנחנו מקבלים את ההצעה שלך. תהיה חזק'. רידיי נפרד ממני לשלום ואחריו הגיעו החבר'ה אחד אחד ולחצו את ידי. מאיר הר ציון היה היחיד שאמר לי: 'אל תיכנע להם' הלוחמים נפרדו ממני לשלום ולקחו ממני את הנשק. לפני היציאה לקרב לקחתי מארול, אחד המפקדים שלא השתתפו במבצע, את השעון. כעת, הסרתי אותו מידי, הגשתי לחברים וביקשתי שיחזירו לו את השעון. אני שכבתי בשטח בלי יכולת לעשות משהו."

■ נופל בשבי ■

"לאחר שעזבו אותי, נשארתי עוד שתיים בשטח, כשאני שומע את הדם יוצא מהפציעה בפנים ומהברך. אמרתי לעצמי 'גיבלי! הלכת'.

ולא גילה את המידע שהיה ברשותו. על התנהגותו הוענק לו עיטור העוז.

■ מבקש להיעזב ■

"בתאריך 28 ביוני 1954 יצאנו לפעולה, בעקבות רציחתו של יהודי ברעננה יום קודם. באותו היום, אריק עשה חשבון לאן העקבות הובילו, והן הובילו להלוחמים של היחידה יצאו לפעולה תחת פיקודו של מאיר הר ציון, שכבר אז היה לאגדה. "נסענו לפעולה מקיבוץ אייל. צעדנו ברגל 17 קילומטר והגענו למחנה הצבאי הלגיונרי. עד שהגענו למחנה, לא גילו אותנו. הגענו לגדר, המתנו קצת והסתערנו לאוהלים. היה חושך, ורק מאוהל אחד בקע אור. רצתי לכיוון האור וחטפתי כדור ברגל. צעקתי לאהרון רידיי, אחד המפקדים, 'נפצעת!'. הוא אמר לי 'תריגעו! נגמור מהר ונאסוף אותך'. שכבתי בשקט ומאיר הר ציון העמיס אותי



גיבלי היום. "לא הייתה ברירה" צילום: ברית שליט

על הגב, אז חטפתי כדור נוסף בפנים. מאיר סיפר לי אחר-כך שהוא הכניס שלוש אצבעות לפצע והבין שאני גמור.

"החלטתי להודיע להם שיעזבו אותי בשטח, כי הלגיונרים התעוררו כבר והפעילו נשק. הם הפעילו מרגמות ונסעו לחפש את החבורה. מאיר הוריד אותי מהגב והשיכו אותי על הרצפה. אמרתי לרידיי 'עזבו אותי כאן, תפנו את המקום ותברחו מכאן'. לא הייתה ברירה. היינו במחנה צבאי מוקף לגיונרים שפותחים באש על שבעה חבר'ה. זה היה הצעד הכי נכון."

גם היום, ג'יבלי מצדיק את השיקולים שהנחו אותו ואת חבריו, למרות המנטרה ש'לא מפקירים

סמל יצחק ג'יבלי קיבל את עיטור העוז על שביקש להיעזב בשטח כדי להציל את חבריו, ולא נשבר בשבי



היום, כנראה שהסיפור לא היה עובר. לא שחסרים לנו גיבורים, אבל קשה להאמין שלוחם פצוע היה דורש מחבריו וממפקדיו בשטח הקרב, להניח לו מפני שהוא מכבד עליהם, כאשר הוא יודע שאם הוא לא ימות מפצעיו, הוא כנראה יילקח בשבי. גם אם הוא היה מבקש, גדולים הסיכויים שהם לא היו נענים לבקשה. די להיזכר בפעולות התגמול של היחידה ה-101, כדי להבין שבשנות החמישים הכל היה שונה.

יצחק ג'יבלי נולד בשנת 1930, ובגיל 17 התגייס לפלמ"ח. עם פירוק היחידה, העבירו אותו לגדוד 22. לאחר שחרורו הוא שימש כנהגו של רחבעם זאבי, והקשר ביניהם המשיך גם לאחר מכן. בשנת 53', תקופה קצרה לאחר הקמת ה-101, הוא חזר לצבא והצטרף ליחידה כלוחם. בקיץ 54', יצאו שבעה לוחמים מיוצאי היחידה המיתולוגית – שבינתיים התמוזגה עם גדוד 890 של הצנחנים – לפעולות תגמול בכפר עזון. במהלך הפעולה נפצע ג'יבלי והורו לחבריו להשאירו בשטח, על מנת שלא ייפגעו בעצמם, ולאחר מכן נלקח בשבי הלגיון הירדני. במהלך החקירות, הוא לא נשבר

מבצע גי"ל

פעולות "גי"ל" – ג'יבלי יצחק לחופש, התבצעו באוגוסט 54', במטרה לחטוף לגיונרים ירדנים שישמשו קלף מיקוח לשחרור הלוחם הישראלי. בפעולה הראשונה, הודיעה ישראל לירדן כי היא תפסה שני מסתננים ערבים והיא מוכנה להשיבם באמצעות קציני או"ם ומשטרת ישראל. נקבע כי מקום המפגש יהיה מחסום מוקיבלה בעפולה. המטרה הייתה להשתלט על הכוח שיבוא לקחת את המסתננים ולהסתלק. "קצין האו"ם" היה אריק שרון, "מפקד השוטרים" היה מאיר הר ציון, ואילו שמוליק אומני ואלישע בן צור היו ה"מסתננים". אלא, שבהגיעם למחסום כמתוכנן, הירדנים סירבו לקבל את המסתננים והם נאלצו לשוב על עקבותיהם. בפעולות נוספות, הצליחה היחידה ללכוד שבעה קצינים וחילים ירדנים, שהיוו את קלף המיקוח לשחרור ג'יבלי.

המידע במסגרת זו ניתן באדיבות אתר האינטרנט "הצנחנים: העשור הראשון" – www.202.org.il